

СТАНОВИЩЕ

От

Доцент Георги Гаров

Ръководител катедра „Хореография” при ЮЗУ „Неофит Рилски” Благоевград

Относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”, докторска програма „Хореография”

Докторант: Верка Янева Божкова, докторант към катедра „Хореография” на Факултет по изкуствата при Югозападен университет „Неофит Рилски”

Тема: **ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ТАНЦОВИЯ ЕЗИК – ОТ БЪЛГАРСКИЯ ФOLKЛОР КЪМ СЦЕНИЧНОТО ИЗКУСТВО НА FOLKЛОРНА ОСНОВА**

Научен ръководител: проф. Николай Стоянов Цветков

Становището е изготвено въз основа на представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките”.

Дисертационният труд е насочен за защита съгласно заповед № 1937 на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград от 21.09.2021 г.

Верка Янева Божкова завършва бакалавърска степен през 2004 г., с квалификация хореограф-педагог в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Факултет по изкуствата, Благоевград. През 2018 г. завършва магистърска степен в същия университет, професионална квалификация „Хореограф-хореолог“.

Професионалният ѝ опит е свързан пряко с нейните интереси и образование – три години част от артистичния състав на Фолклорен ансамбъл „Пирин“, Благоевград, като артист-балетист. От 2002 година до днес е балет майстор на Ансамбъл „Българе“, от 2018 година е асистент в катедра „Хореография“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дългогодишният опит на Божкова като артист и балетмайстор в сферата на изкуството на фолклорна основа и опитът ѝ като преподавател в катедра „Хореография“, естествено водят и до избора на темата за научно изследване **„Трансформация на танцовия език – от българския фолклор към изкуството на**

фолклорна основа”. Тя е актуална и полезна по своя замисъл и практическа насоченост. Дисертацията представя история и процеси на развитие на изразните средства на танца от традицията до изкуството на фолклорна основа. Предлага методика и модел за анализ на хореографски произведения и в този смисъл смятам, че е предназначена за доста голяма и разнородна аудитория.

Анализ на съдържанието на дисертацията:

Дисертационният труд на Верка Янева Божкова е в общ обем от 233 страници, от които 222 страници основен текст. Състои се от увод, изложение в три глави, заключение, приноси и списък с използваната литература. Библиографията наброява 120 заглавия. Трите глави са структурирани с отделни раздели и след всяка от тях са направени конкретни изводи и обобщения.

В **увода** ясно са формулирани обектът и предметът на дисертацията, очертана е основната цел: **да се разгледа и анализира част от българския танцов фолклор и да се обобщи как индивидуалната творческа намеса променя танцовия език в сценичното изкуство** (с. 5). За реализирането на тази основна цел Божкова си поставя конкретни и ясно очертани задачи: анализиране и систематизиране на българската научна литература в областта на сценичния танц; преглед, обзор и анализ на теоретични понятия и дефиниции, свързани с изследването: фолклорен и сценичен танц, обработка, танцов език, хореографски текст; да се извърши необходимата съпоставителна и систематизационна дейност, която да обобщи и прецизира натрупаното знание; да се направи анализ на развитието и промяната на танцовия език в контекста на различните времеви периоди; анализ на авторски хореографски произведения на фолклорна основа; провеждане на интервюта с автори на произведения и анализ на получената информация.

Използвани са методи, които спомагат за достигането на научните резултати, а именно: структурен, сравнително-аналитичен, емпиричен и исторически метод. Авторката акцентира най-вече на структурния анализ „защото е свързан с обособяване на творческите подходи в произведения на фолклорна основа в различните периоди“ (с. 9).

В **първа глава „Исторически аспекти на сценичното претворяване на танцовия фолклор“** докторантката предлага преглед на литературата, свързана с фолклорния танц и неговата сценична реализация. Оформя два основни периода: първият е от началото на XX век до 1951 година, свързан с началото на интерпретация

на фолклорния танц на сцена, а вторият – от създаването на Държавния ансамбъл за народни песни и танци, свързан с професионалното изкуство на фолклорна основа.

Във втора глава „Теоретични обосновки” Верка Божкова прецизно уточнява термини, които ще ѝ служат в последващите анализи, обосновки и изводи. Съпоставките в терминологичния апарат на различни изследователи на танца от различни периоди ясно очертава развитието на хореографската теория. Предложените таблици са полезни за по-ясното очертаване на основни термини, които са важни не само за това изследване, но и за научните анализи въобще в бранша. Изводите на края на главата коректно обобщават нейното съдържание.

Трета глава „Хореографски произведения на фолклорна основа от средата на XX до началото на XXI век – анализи, особености, решения и подходи” е особено ценна заради големия обем анализирани хореографски произведения. Това ни дава реална картина за процесите на трансформация на изразните средства на танца от традицията до изкуството на фолклорна основа. Предложена е иновативна методика за анализ на хореографско произведение, която се базира на досегашния опит на учените изследователи на танца. Направеният исторически преглед в началото на главата за работата на хореографите в професионалните ансамбли „Филип Кутев“ и „Пирин“ ни изяснява подходите на различните творци в различни периоди за претворяване и трансформации на танцовия език.

ЗаклЮчението прави равностойна на най-важните изводи, до които авторката е стигнала в текста си. Представени са приноси и е посочена използваната при подготовката на текста литература. Достоянство на труда е, че всяка глава завършва с обобщения, които припомнят и подчертават акцентите и подчертават проблемите, поставени и анализирани в нея. Това придава стегнатост и нагледност на труда и помага за неговото осмисляне. Изложението е логично и балансирано. Езикът е ясен, точен и достъпен.

В автореферата докторантката предлага справка с научно и научно приложните **приноси** на дисертационния труд, и списък с публикациите по темата. Приносите са формулирани правилно и произтичат логично от решаването на задачите в дисертацията.

Препоръки: В случай, че текстът бъде публикуван, е необходимо да се прецизират някои понятия, например: понятието **жанр** на страница 80 (*Анализите са направени като произведенията са класифицирани по жанрове: дивертисментни, действени (тематични и сюжетни), камерни танци*). Очевидно става въпрос за форми на

сценичния танц на фолклорна основа според терминологията на Георги Абрашев. Още повече, че по-нататък в текста, например абзац 3.2.1. на страница 87, е озаглавен **„Танци в дивертисментна форма“**.

Становище:

Дисертационното изследване на тема *„Трансформация на танцовия език – от българския фолклор към изкуството на фолклорна основа“* се отличава с безспорни и значими изследователски резултати. Това ми дава основание да препоръчам на членовете на уважаемото жури да присъди на Верка Янева Божкова образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“, докторска програма „Хореография“.

30 септември 2021 г.
гр. Благоевград

Изготвил становището:
доц. Георги Гаров

OPINION

From Associate Professor Georgi Garov

Head of the Department of Choreography at SWU "Neofit Rilski" Blagoevgrad

Regarding the dissertation for awarding the educational and scientific degree "Doctor"

Professional field 8.3. "Music and dance art", doctoral program "Choreography"

PhD student: Verka Yaneva Bozhkova, PhD student at the Department of Choreography at the Faculty of Arts at South-West University "Neofit Rilski"

Topic: TRANSFORMATION OF THE DANCE LANGUAGE – FROM BULGARIAN FOLKLORE TO THE STAGE ART ON FOLKLORE BASIS

Scientific adviser: Prof. Nikolay Stoyanov Tsvetkov

The opinion is prepared on the basis of a dissertation, abstract, reference for the contributions in the dissertation, publications on the topic of the dissertation in accordance with the requirements of ZRASRB, PPZRASRB for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" and scientific degree "Doctor of sciences".

The dissertation is directed for defense according to order № 1937 of the Rector of SWU "Neofit Rilski" – Blagoevgrad from 21.09.2021.

Verka Yaneva Bozhkova graduated with a bachelor's degree in 2004, with a qualification of choreographer-pedagogue at SWU "Neofit Rilski", Faculty of Arts, Blagoevgrad. In 2018, she graduated with a master's degree from the same university, professional qualification "Choreographer-choreologist".

Her professional experience is directly related to her interests and education – three years part of the members of "Pirin" Folklore Ensemble, Blagoevgrad, as a ballet dancer. Since 2002, she has been a ballet master of the Bulgare Ensemble, since 2018, she has been an assistant in the Choreography Department at SWU "Neofit Rilski".

Bozhkova's many years of experience as an artist and choreographer in the field of art based on folklore and her experience as a lecturer in the Department of Choreography, naturally lead to the choice of the research topic "Transformation of Dance Language – from Bulgarian Folklore to the Stage Art on Folklore Basis". It is relevant and useful in its design and practical orientation. The dissertation presents the history and processes in the development of the means of expression of dance from tradition to art based on folklore. It

offers a methodology and a model for the analysis of choreographic works and in this sense, I think it is intended for a fairly large and diverse audience.

Analysis of the content of the dissertation:

The dissertation of Verka Yaneva Bozhkova is in a total volume of 233 pages, of which 222 pages are main text. It consists of an introduction, an exposition in three chapters, a conclusion, contributions and a list of references. The bibliography includes 120 titles. The three chapters are structured with separate sections and after each of them specific conclusions and summaries are made.

The **introduction** clearly defines the object and the subject of the dissertation, outlines the main goal: **to consider and analyze part of the Bulgarian dance folklore and to summarize how individual creative intervention changes the dance language in the performing arts** (p. 5). For the realization of this main goal Bozhkova sets specific and clearly defined tasks: analysis and systematization of the Bulgarian scientific literature in the field of stage dance; review and analysis of theoretical concepts and definitions related to the research: folk and stage dance, arrangement, dance language, choreographic text; to perform the necessary comparative and systematization activities to summarize and specify the accumulated knowledge; to analyze the development and change of dance language in the context of different time periods; analysis of author's choreographic works on folklore basis; conducting interviews with authors and analysis of the received information.

Methods are used that help to achieve scientific results, namely: structural, comparative-analytical, empirical and historical method. The author focuses mainly on structural analysis "because it is related to the differentiation of creative approaches in works on a folklore basis in different periods" (p. 9).

In the first chapter "Historical aspects of the stage transformation of dance folklore", the doctoral student offers an overview of the literature related to folk dance and its stage realization. It formed two main periods: the first was from the beginning of the 20th century to 1951, associated with the beginning of the interpretation of folk dance on stage, and the second – from the establishment of the State Ensemble for Folk Songs and Dances, related to professional art based on folklore.

In the second chapter "Theoretical justifications", Verka Bozhkova precisely specifies the terms that will serve her in the subsequent analyzes, justifications and conclusions. The comparisons in the terminological apparatus of different dance researchers from different periods clearly outline the development of choreographic theory. The

proposed tables are useful to clearer outline the key terms that are important not only for this study, but also for scientific analysis in the field in general. The conclusions at the end of the chapter correctly summarize its contents.

Chapter Three "Folklore-based choreographic works from the middle of the 20th to the beginning of the 21st century – analyzes, features, solutions and approaches" is especially valuable because of the large volume of analyzed choreographic works. This gives us a real picture of the processes of transformation of the means of expression of dance from tradition to art based on folklore. An innovative methodology for analysis of a choreographic work is proposed, which is based on the previous experience of dance researchers. The historical review made at the beginning of the chapter about the work of choreographers in "Philip Kutev" and "Pirin" professional ensembles clarifies the approaches of different artists in different periods for the transformation of the dance language.

The conclusion summarizes the most important conclusions that the author has reached in her text. Contributions are presented and the literature used in the preparation of the text is indicated. A special merit of the work is that each chapter ends with summaries that recall and emphasize the accents and the problems posed and analyzed in it. This gives conciseness and clarity to the work and helps to make it meaningful. The presentation is logical and balanced. The language is clear, precise and intelligible.

In the **abstract**, the doctoral student offers a reference to the scientifically and scientifically applied contributions of the dissertation, and a list of publications on the topic. The contributions are formulated correctly and follow logically from the solution of the tasks in the dissertation.

Recommendations: In case the text is published, it is necessary to specify some concepts, for example: the concept of **genre** on page 80 (The analyzes are made as the works are classified by genres: divertissement, action (thematic and plot), chamber dances). Obviously, these are forms of stage dance based on folklore, according to the terminology of Georgi Abrashev. Moreover, later in the text, for example paragraph 3.2.1. on page 87, is entitled "Dances in Divertissement Form."

Opinion:

The dissertation research on the topic "Transformation of Dance Language – from Bulgarian Folklore to the Stage Art on Folklore Basis" is characterized by indisputable and

significant research results. This gives me grounds to recommend to the members of the esteemed jury to award Verka Yaneva Bozhkova the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 8.3. "Music and dance art", doctoral program "Choreography".

September 30, 2021,
Blagoevgrad

The Opinion is prepared by:
Assoc. Prof. Georgi Garov